

การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Integration of Buddhist Way of Life for People's Political Awareness in Chachoengsao Province

สิทธิกร พันศิริ¹, อนัญมณี ไชวเกษม², สุรพล สุธะพรหม³, สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล⁴

^{1,2,3,4}วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Sitthikhorn Phansiri¹, Anuphum Sowkasem², Surapon Suyaprom³, Sawat Jirathitikam⁴
^{1,2,3,4}Buddhasothorn Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

✉: luckyvorapanya14@gmail.com

(Author Corresponding Email)

Received: 01 March 2024; Revised: 28 July 2025; Accepted: 09 September 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา และ 2. เพื่อนำเสนอ การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.973 ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การ วิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็น การศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูป หรือคน และ การสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล 1. การ ส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้าน ความสนใจทางการเมืองในชีวิต ความเป็นอยู่และสิทธิของพลเมือง ประชาชนควรตระหนักถึงสิทธิและ หน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองความ เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การเมืองควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น ปัญหาปาก ท้อง สาธารณูปโภคการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนควรมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้อง และหลากหลาย ด้านความเข้าใจใน ระบบการเมือง ประชาชนควรเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของนักการเมือง รวมถึงพรรคการเมืองต่างๆ ด้านความรู้ทางการเมือง ประชาชนควรเข้าใจกระบวนการทางการเมือง เช่น การ เลือกลง การออก กฎหมาย การตรวจสอบการใช้อำนาจรูปแบบการปกครอง ประชาชนควรมีความรู้เกี่ยวกับ ระบบการ ปกครองของประเทศ และหลักการประชาธิปไตย ด้านความรู้ทางการเมือง ประชาชนควรมีทักษะ ใน การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อแยกแยะข่าวจริงจากข่าวปลอม ประชาชนควรมีส่วน ร่วมใน การแสดงความคิดเห็น และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ประชาชนควรมีความสามารถใน การตัดสินใจ

ทางการเมืองอย่างรอบคอบ ด้านทัศนคติทางการเมือง ประชาชนควรมีความเชื่อมั่นใน ระบอบประชาธิปไตย

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย พบว่า 1) สถาบันในการกล่อมเกลากลุ่มทางการเมือง ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.001 โดยเรียงลำดับตามสมการ ดังนี้ คือ ด้านสื่อมวลชน ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ แสดงว่าสถาบันในการกล่อม เกลาทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนาย การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 22.10 และ 2) หลักสาราณียธรรม 6 ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดย เรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ทิฏฐิสามัญญตา เมตตากายกรรม และสีลสามัญญตา ตามลำดับ แสดง ว่าหลักสาราณียธรรม 6 สามารถร่วมกันทำนาย การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 38.90 3. การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านเมตตากายกรรม (การกระทำ) เน้นการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน การมี จิตใจเอื้ออาทร สนับสนุนให้มีการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมให้ประชาชน ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และนำมาพิจารณาในการตัดสินใจ ด้านเมตตาวชิกรรม (การพูด) เน้น การใช้คำพูดที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สนับสนุนให้ประชาชนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งเสริมให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์นโยบายหรือบุคคลทางการเมืองได้อย่างสุภาพ ด้านเมตตามโนกรรม (ความคิด) เน้นการคิดดี ทำดี มีจิตใจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ สนับสนุนให้ประชาชนมี ความคิดที่ ยุติธรรมและเป็นกลาง ส่งเสริมให้ประชาชนเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านสาธารณโภคี (การแบ่งปัน) เน้นการ แบ่งปันทรัพยากรอย่างเป็นธรรม สนับสนุนให้ประชาชนไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม ด้านสีลสามัญญตา (การประพฤติปฏิบัติ) เน้นการประพฤติตนอย่าง ถูกต้องตามหลักธรรม สนับสนุน ให้ประชาชนเคารพกฎหมายและระเบียบวินัย ส่งเสริมให้ประชาชน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ด้านทิฏฐิ สามัญญตา (ความเห็นร่วมกัน) สนับสนุนให้ประชาชนยอมรับ ความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการร่วมมือกันเพื่อ หาทางออกของปัญหา ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ สรุปได้ว่าหลักธรรมทางพุทธสามารถ นำมาบูรณาการใช้ในการส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนได้ โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจให้มีเมตตา กรุณา และความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม เพื่อสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสงบสุข

คำสำคัญ: การบูรณาการหลักวิถีพุทธ, การตื่นรู้ทางการเมือง, ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

The purposes this to: 1. to study the political awareness of people in Chachoengsao Province; 2. to study the factors affecting the political awareness of people in Chachoengsao Province; 3. to present the integration of Buddhist principles to promote political awareness of people in Chachoengsao Province. The mixed-method research method was used. Quantitative research collected data from a sample of 400 people using a questionnaire with a reliability of 0.973. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation analysis, and stepwise multiple regression analysis. The qualitative research was a field study using in-depth interviews with 18 key informants and focus group discussions with 9 people to confirm the knowledge after data synthesis. The findings were as follows: 1. The

promotion of political awareness of people in Chachoengsao Province found that in terms of political interest in life and citizen rights, people should be aware of their rights and duties as citizens. Relation to daily life Politics should be a matter related to people's daily lives, such as economic problems, public utilities, access to information. People should have the opportunity to access correct and diverse political information. In terms of understanding the political system, people should understand the roles and duties of politicians, including various political parties. In terms of political knowledge, people should understand the political process, such as elections, legislation, scrutiny of the use of power, and forms of governance. People should have knowledge of the country's governance system and democratic principles. In terms of political knowledge, people should have the skills to analyze political information in order to distinguish real news from fake news. People should participate in expressing their opinions and scrutinizing the government's work. People should be able to make careful political decisions. In terms of political attitudes, people should have confidence in the democratic system.

2. Factors affecting political awareness of people in Chachoengsao Province The research results found that 1) Political nurturing institutions affect the promotion of political awareness of people in Chachoengsao Province in 3 aspects with statistical significance at 0.01 level, ranked according to the following equation: peer group, occupation group, and media, respectively. This indicates that political nurturing institutions can jointly predict the promotion of political awareness of people in Chachoengsao Province by 22.10 percent. 2) The 6 Saraniyadhamma principles affect the promotion of political awareness of people in Chachoengsao Province in 3 aspects with statistical significance at 0.01 level, ranked according to the following equation: Mettakaya-karma, Sila-samanyata, and Ditthi-samanyata, respectively. This indicates that the 6 Saraniyadhamma principles can jointly predict the promotion of political awareness of people in Chachoengsao Province by 38.90 percent. 3. Integrating Buddhist principles to promote political awareness among people in Chachoengsao Province found that the aspect of Metta-kaya-kamma (action) emphasizes mutual assistance, having a compassionate mind, supporting equal treatment without discrimination, and encouraging people to listen to others' opinions and consider them in making decisions. The aspect of Metta-vaci-kamma (speech) emphasizes using constructive and beneficial words for the public, supporting people to be open to different opinions, and encouraging people to criticize political policies or individuals politely. The aspect of Metta-manokamma (thought) emphasizes thinking well, doing well, having a generous mind, supporting people to have fair and impartial thoughts, and encouraging people to sacrifice for the public. The aspect of Public Utility (sharing) emphasizes sharing resources fairly, supporting people not to be selfish but to be selfish for the public. The aspect of Sila-samanyata (conduct) emphasizes behaving in accordance with the principles of Dhamma, supporting people to respect the law and discipline, and promoting people to be good examples for others. The aspect of Ditthi-samanyata (common opinion) supports people to accept different opinions, emphasizes cooperation to find solutions to problems, and promoting people to participate in decision-making. In conclusion, Buddhist principles can be integrated to promote political awareness among the people, with an emphasis on developing the mind to have compassion, kindness, and responsibility towards the community in order to create a society that lives together happily and peacefully.

Keywords: Integration of Buddhist principles, political awareness, people in Chachoengsao Province

1. บทนำ

การตื่นตัวทางการเมืองที่มีต่อการเมืองไทย พ.ศ. 2535 แขนงนำส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง หรือเรียกว่า เป็น “มือบมือถือ” ที่เติบโตมาจากยุค 14 ตุลาคม 2516 หรือ 6 ตุลาคม 2519 ส่วน ขบวนการนิสิตนักศึกษา

กลายเป็นแกนนำระดับรอง ปัจจุบันนี้ขบวนการนิสิตนักศึกษาไม่ได้เข้มแข็งเหมือนสมัยก่อน เมื่อมีสื่อเหลือง สื่อแดง สื่อหลากสีเกิดขึ้น สิ่งที่น่าสนใจคือวิธีการสื่อสารสะท้อนว่า กระบวนการสื่อสารมีลักษณะที่มีพัฒนาการในระยะเวลาอันสั้น และแต่ละวิธีการก็แสดงถึงสังคมของการสื่อสารได้หลายมิติด้วยกัน ชนชั้นกลางระดับล่าง (ชนชั้นกลางใหม่) หรือกลุ่มคอปกขาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานเอกชน กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ถือว่ามีฐานะ ทางเศรษฐกิจครอบครัวยาวระหว่างการศึกษาร้อยละส่วนใหญ่ มีชีวิตสะดวกสบายจากการอุดหนุนทางการเงิน เป็นกลุ่มคนที่อาจนำไปสู่การเรียกร้องทางการเมือง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบอบหรือชั่วคราวปกครอง

แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ครอบคลุมสถาบันครอบครัวมีส่วนร่วม อย่างมาก ที่ได้ช่วยในการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้กับสมาชิก จึงควรปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการเมือง โดยผ่านทางบุคคลในครอบครัว สถาบันการศึกษาที่มีส่วนในการให้ความรู้และควรจะทำเรื่องเกี่ยวกับการเมืองลงไปเป็นหลักสูตรตั้งแต่ระดับพื้นฐานเพื่อจะได้ซึมซับ กลุ่มอาชีพมีส่วนสนับสนุนค่อนข้างน้อย จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้น เพื่อให้เกิดค่านิยมในการหวงแหนสิทธิของตน ทางด้านศาสนามีส่วนสนับสนุนค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องปลูกฝังเรื่องความดีหรือสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการเลือกผู้นำที่ดี หน่วยงานทางการเมืองปกครองมีส่วน สำคัญในการเสริมสร้าง เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงและต้องทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะ ผ่านทางนโยบายต่างๆ การตื่นตัวทางการเมืองจึงทำให้มีระเบียบแบบแผน กลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิของตนเองและ การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการเคารพมติเสียงส่วนมาก ความยุติธรรม การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ การอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง การมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ คือ ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย การสื่อสารทางการเมืองความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย หลักธรรมที่สำคัญในการบริหารบ้านเมืองที่จะช่วยให้ทุกกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมือง หรือผู้ปกครอง ผู้อยู่ใต้ปกครองให้ยึดคุณธรรมและศีลธรรม โดยมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายใช้อำนาจทางการเมืองอย่างเหมาะสมถูกต้องยุติธรรม และตระหนักถึงประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชนเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันการเมืองไทยยังขาดประสิทธิภาพและความสามารถของระบบการเมืองในการแก้ไขปัญหาของสังคม เนื่องจากผู้มีอำนาจในประเทศพยายามตีความรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง รวมถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้งจนเกินไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบังคับใช้ ปัญหาการขาดความสามัคคีของประชาชนไทย ซึ่งมีผลมาจากการมีความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน ความไม่ยุติธรรมของกระบวนการทางสังคมต่างๆ รวมถึงการขัดผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ในสังคมเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น และ ปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย จากปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน อุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยมีมากขึ้นในสังคม โดยคนรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น ทำให้เห็นซึ่งความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลที่ไม่เห็นซึ่งสิทธิและเสรีภาพใน การแสดงทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเกิดความไม่เป็นธรรมตามหลักของประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนมีการต่อต้านหลักเกณฑ์และหลักการต่างๆ ที่รัฐสนับสนุน เพราะทุกอย่างเป็นไปเพื่อผลประโยชน์

ส่วนตนและพวกพ้องทางการเมือง ดังนั้นวัฒนธรรมทางสังคมที่ได้ถ่ายทอดมาจากการ กลุ่มเกลาทางการเมือง จากครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน โรงเรียน ศาสนา สถานที่ทำงาน สื่อมวลชน ระบบสังคม และระบบการเมือง โดยสร้างอุดมการณ์ ค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อทางการเมืองที่ ใหม่ ซึ่งเป็นมิติทางด้านจิตวิทยาสังคมใน แนวทางการประพฤติปฏิบัติทางการเมืองให้แก่บุคคลต่างๆ ปัญหาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนเกิดขึ้นในหลายส่วน ประชาชนที่เป็นกลุ่มคน ชั้นกลางขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองดี แต่ก็มีปฏิเสธที่จะเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบ ที่เป็นทางการหรือการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เพราะขาดความเชื่อมั่น และศรัทธา ประชาชนที่เป็นกลุ่มคนระดับล่างขาดการศึกษาขาดโอกาส ปฏิเสธการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขาดองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอ ประชาชนโดยทั่วไป เชื่อว่าการเมืองหรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น อีก ประการหนึ่งคนไทยยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดแจ้งเกินไป ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ถ้าเข้ามาแล้วก็มักจะมี วัตถุประสงค์อย่างอื่น สรุปได้ว่าประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของ บุคคลในสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกทางการเมืองเหล่านี้ คือ กระบวนการทางการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการในฐานะที่การส่งเสริมตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนและองค์ประกอบทางการเมืองที่ครอบคลุม ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองทั้งหมด

จังหวัดฉะเชิงเทรานั้นได้ว่าเป็นเมืองเศรษฐกิจอีกจังหวัดหนึ่ง จึงมีผู้คนหรือประชาชนที่อพยพเข้ามาตั้ง ถิ่นฐานเพื่อการลงทุนอยู่เป็นจำนวนมาก ปัญหาด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมือง จึงย่อมเกิดขึ้นเพราะ ด้วยทศนคติ ค่านิยม ที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว มิได้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพหาเลี้ยง ครอบครัวแต่อย่างใด ตลอดจนประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการตื่นรู้การเมืองซึ่งจะ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของตน และการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งทำ มาหากินของตนอย่างไรโดยเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นจึงมีงบประมาณสนับสนุนจาก ภาครัฐเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาระบบสาธารณูปโภคอยู่จำนวนมาก ดังนั้นหลักวิถีพุทธทาง พระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักที่จะนำพาซึ่งความสงบสุขมาสู่สังคม และประเทศชาติได้ จึงจำเป็นต้องนำเอาหลัก สาราณียธรรม 6 มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการตื่นรู้การเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยหลักสา รานียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่เสริมสร้าง ความรู้สึกที่ดีให้กันจึงทำให้เป็นส่วนที่จะส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่ง ความเป็นสามัคคีธรรมโดยความเป็น สังคมแห่งประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรามากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และแนวทางการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการการตื่นรู้ ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 การตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นอย่างไร

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี อะไรบ้าง

2.3 การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรเป็นอย่างไร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่มเฉพาะ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงโดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็น ผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form) ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีทั้งแบบสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้มาซึ่งข้อมูลโดยได้มีประเด็นการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1. การรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทาง พระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2. การรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงาน ราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็น ที่ยอมรับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 3. จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guide) เพื่อให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ 4. นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ เพื่อเตรียมแบบสัมภาษณ์ ไว้ลงเก็บข้อมูลต่อไป 5. ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตในการสัมภาษณ์ 6. ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงพื้นที่วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น เตรียมและศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียม เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ 7. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคย กับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่า ข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ 8. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตาม

เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้ว แบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่าคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป 2) คำนี้ถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การ อ้างอิงกับข้อมูลอื่นๆ ได้ 3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่อง บันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการตัดลอกข้อความและ บันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวม แล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและ แต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ใน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 722,620 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ ในการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสถาบันในการกล่อมเกลารวมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับหลักสารณียธรรม 6 ลักษณะข้อคำถามเป็น แบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ลักษณะข้อคำถามเป็น แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาและวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีการกล่อมเกลารวมทางการเมือง หลักสารณียธรรม 6 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ การบูรณาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นรู้ทางการเมือง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและ สังเคราะห์ตัวแปรการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยทำการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่างๆ แล้ววิเคราะห์ เอกสารโดยการจัดทำ แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร บันทึกเกี่ยวกับลักษณะเอกสารแหล่งที่มา และสาระสำคัญของ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารจะเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ใน การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยวิธีการอื่นๆ ต่อไป 2) การศึกษาการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ผู้วิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๐๐ คน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้
1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่ม ตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึงปัจจัยการตื่นรู้ทางการเมือง สารานุกรมธรรม 6 และปัจจัยที่ส่งผลในการส่งเสริมการตื่นรู้ ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่าง ง่าย (Simple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบ Stepwise เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่ง ตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปที่มีผลต่อการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

4. ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำคำตอบจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถตอบ วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ โดยนำเสนอต่อไปนี้

4.1 การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จำนวน 18 รูปหรือคน ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่องที่วิจัยโดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นผลการวิจัย ประกอบด้วย ด้านความสนใจทางการเมือง ด้านความเข้าใจทางการเมือง ด้านความรู้ทางการเมือง และด้านความยึดมั่นในทัศนคติทางการเมือง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม

(n=400)

การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสนใจทางการเมือง	3.51	0.48	มาก
2. ด้านความเข้าใจทางการเมือง	3.54	0.48	มาก
3. ด้านความรู้ทางการเมือง	3.65	0.53	มาก
4. ด้านความยึดมั่นในทัศนคติ	3.67	0.52	มาก
รวม	3.60	0.39	มาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านความยึดมั่นในทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.52) ด้าน ความรู้ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.53) ด้านความเข้าใจทางการเมือง อยู่ใน ระดับมาก (\bar{X} = 3.54, S.D. = 0.57) และด้านความสนใจในทางการเมือง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.51, S.D. = 0.48) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทราปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อสถาบันในการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยภาพรวม

(n=400)

สถาบันในการกล่อมเกลาทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถาบันครอบครัว	3.45	0.67	ปานกลาง
2. กลุ่มเพื่อน	3.54	0.65	มาก
3. สถาบันการศึกษา	3.44	0.64	ปานกลาง
4. กลุ่มอาชีพ	3.62	0.63	มาก
5. สถาบันสื่อมวลชน	3.53	0.61	มาก
6. สถาบันทางการเมือง	3.42	0.67	ปานกลาง
รวม	3.50	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถาบันในการกล่อมเกลาทาง การเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.67) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกลุ่มอาชีพ อยู่ใน ระดับมาก (\bar{X} = 3.62, S.D. = 0.63) ด้านกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.54, S.D. = 0.65) ด้านสถาบันสื่อมวลชน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.61) ด้าน สถาบันครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.45, S.D. = 0.67) ด้านสถาบันการศึกษา อยู่ใน ระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.44, S.D. = 0.64) และด้านสถาบันการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อ หลักสภาราณียธรรม 6 โดยภาพรวม

(n=400)

หลักสภาราณียธรรม 6	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเมตตาทายกรรม (กระทำต่อกันด้วยความเมตตา)	3.66	0.68	มาก
2. ด้านเมตตาวจีกรรม (การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรักและ	3.59	0.70	มาก

ความเมตตา)				
3. ด้านเมตตามโนกรรม (การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรัก และความเมตตา)	3.52	0.69	มาก	
4. ด้านสาธารณโภคี (แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยให้ ทั่วถึงกัน)	3.52	0.70	มาก	
5. ด้านศีลสามัญญตา (มีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษา ระเบียบวินัยของส่วนรวม)	3.56	0.66	มาก	
6. ด้านทิวฐีสามัญญตา (เคารพรับฟังความคิดเห็นกันมี ความเห็นชอบร่วมกัน)	3.45	0.65	มาก	
รวม	3.57	0.47	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด
 ฉะเชิงเทรา ตามหลักสารานีธรรม ๖ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.57, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม อยู่
 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.68) ด้านเมตตาวาจกรรม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.59, S.D. = 0.70) และ
 ด้านศีลสามัญญตา อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.56, S.D. = 0.66) ด้านทิวฐีสามัญญตา อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.54,
 S.D. = 0.65) ด้านเมตตามโนกรรม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.52, S.D. = 0.69) ด้านสาธารณโภคี อยู่ในระดับ
 มาก (\bar{X} = 3.52, S.D. = 0.70) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน
 พบผลการศึกษาดังนี้

4.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
 (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้ตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปรแล้ว สามารถอธิบาย
 ความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใดและมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อ ตัวแปร ตามอย่างมีนัยสำคัญ
 รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 หลักสารานีธรรม 6 ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน
 จังหวัดฉะเชิงเทรา

หลักสารานีธรรม 6	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.862	0.110		16.997	0.000
เมตตาทายกรรม (DHAMMA1)	0.158	0.024	0.275	6.514	0.000
ศีลสามัญญตา (DHAMMA5)	0.173	0.027	0.294	6.376	0.000
ทิวฐีสามัญญตา (DHAMMA6)	0.151	0.028	0.250	5.459	0.000

Multiple R = 0.627c R Square = 0.394 Adjusted R2 = 0.389 Std. Error = 0.307

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.4 พบว่า หลักสารานุกรม ๖ ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของ ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 มีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ทิฏฐิสามัญญา เมตตากายกรรม สีลสามัญญา ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมือง ของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาเพื่อสรุปผลการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านความสนใจทาง การเมืองในชีวิตความเป็นอยู่และสิทธิของพลเมือง ประชาชนควรตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของตนเองใน ฐานะพลเมืองความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การเมืองควรเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ ประชาชน เช่น ปัญหาปากท้อง สาธารณูปโภคการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนควรมีโอกาสเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้องและหลากหลาย ด้านความเข้าใจใน ระบบการเมือง ประชาชนควรเข้าใจบทบาท และหน้าที่ของนักการเมือง รวมถึงพรรคการเมืองต่างๆ ด้านความรู้ทางการเมือง ประชาชนควรเข้าใจ กระบวนการทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การออก กฎหมาย การตรวจสอบการใช้อำนาจรูปแบบการ ปกครอง ประชาชนควรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการ ปกครองของประเทศ และหลักการประชาธิปไตย ด้าน ความรู้ทางการเมือง ประชาชนควรมีทักษะใน การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อแยกแยะข่าวจริง จากข่าวปลอม ประชาชนควรมีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็น และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ประชาชนควรมีความสามารถใน การตัดสินใจทางการเมืองอย่างรอบคอบ ด้านทัศนคติทางการเมือง ประชาชนควรมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย และเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ยอมรับ ความคิดเห็นที่แตกต่าง และเปิดใจรับฟังเหตุผลของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะ และให้ความสำคัญกับ ผลประโยชน์ส่วนรวม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 มี อายุ 51-60 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 132 คน คิด เป็นร้อยละ 33.00 มีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50

ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.96) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน แล้วพบว่า ด้าน ความยึดมั่นในทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.52) ด้าน ความรู้ทางการเมือง อยู่ใน

ระดับมาก (\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.53) ด้านความเข้าใจทางการเมือง อยู่ใน ระดับมาก (\bar{X} = 3.54, S.D. = 0.57) และด้านความสนใจทางการเมือง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.51, S.D. = 0.48) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

5.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา พบว่า พบว่า 1) สถาบันในการกล่อมเกลากิจการทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา แสดงว่าสถาบันในการกล่อมเกลากิจการทางการเมืองสามารถ ร่วมกันทำนายน การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 28.40 2) หลักสาราณียธรรม 6 ส่งผลกระทบต่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา แสดงว่าหลักสาราณียธรรม 6 สามารถ ร่วมกันทำนายน การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมือง ของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 44.80

5.3 การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านเมตตากรรม (การกระทำ) เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การมีจิตใจเอื้ออาทร สนับสนุนให้มีการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมให้ ประชาชนได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และนำมาพิจารณาในการตัดสินใจ ด้านเมตตาวจีกรรม (การ พุด) เน้นการใช้คำพูดที่สร้างสรรค์และเป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม สนับสนุนให้ประชาชนเปิดใจรับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งเสริมให้ประชาชน วิพากษ์วิจารณ์นโยบายหรือบุคคลทางการเมืองได้อย่าง สุภาพ ด้านเมตตาโมกรรม (ความคิด) เน้นการคิดดี ทำดี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สนับสนุนให้ ประชาชนมีความคิดที่ยุติธรรมและเป็นกลาง ส่งเสริมให้ประชาชน เสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านสาธารณ โภคี (การแบ่งปัน) เน้นการแบ่งปันทรัพยากรอย่างเป็นธรรม สนับสนุนให้ ประชาชนไม่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตัวแต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ด้านศีลสามัญญตา (การประพฤติปฏิบัติ) เน้นการ ประพฤติตนอย่างถูกต้องตามหลักธรรม สนับสนุนให้ประชาชนเคารพกฎหมายและระเบียบวินัย ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ด้านทิวฐิสามัญญตา (ความเห็นร่วมกัน) สนับสนุนให้ ประชาชน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการร่วมมือกันเพื่อหาทางออกของปัญหา ส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ สรุปได้ว่าหลักธรรมทางพุทธสามารถนำมาบูรณาการใช้ในการ ส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมือง ของประชาชนได้ โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจให้มีเมตตา กรุณา และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพื่อสร้างสังคม ที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสงบสุข

5.4 การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านเมตตากรรม เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การมีจิตใจ เอื้ออาทร สนับสนุนให้มีการ ปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติส่งเสริมให้ประชาชนได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และนำมา พิจารณาในการตัดสินใจ ด้านเมตตาวจีกรรม เน้นการใช้คำพูดที่ สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สนับสนุนให้ประชาชนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งเสริมให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์นโยบายหรือ บุคคลทางการเมืองได้อย่างสุภาพ ด้านเมตตา มโนกรรม เน้นการคิดดี ทำดี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สนับสนุนให้ ประชาชนมีความคิดที่ยุติธรรมและเป็นกลาง ส่งเสริมให้ประชาชนเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านสาธารณ โภคี เน้น การแบ่งปันทรัพยากรอย่างเป็นธรรม สนับสนุนให้ประชาชนไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวแต่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม ด้านศีลสามัญญตา เน้นการประพฤติตนอย่างถูกต้องตามหลักธรรม สนับสนุนให้ประชาชนเคารพ กฎหมาย และระเบียบวินัย ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ด้านทิวฐิสามัญญตา สนับสนุนให้

ประชาชนยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการร่วมมือกันเพื่อหาทางออกของปัญหา ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สรุปได้ว่าหลักการทางพุทธสามารถนำมาบูรณาการใช้ในการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนได้ โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจให้มีเมตตา กรุณา และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพื่อสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสงบสุข สอดคล้องกับงานวิจัย ของพระมหาประเสริฐ สุเมโธ (เพชรศรี) และนายปิยวัฒน์ คงทรัพย์ ได้ศึกษาหลักสารณียธรรม : หลักธรรมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย พบว่า หลักสารณียธรรม 6 ประการ เป็น หลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำมาซึ่ง ความสุข ความสันติ ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง สังคมที่เราอยู่ในปัจจุบันนี้คงจะมีความสุขและน่าอยู่มากกว่านี้ยิ่งนัก ถ้าหากว่าคนไทยทุกคนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา แล้วจะทำให้พบกับสันติภาพและความอบอุ่น และสอดคล้อง กับ พิศมัย วงศ์จำปา และพระครูพิศาลสรกิจ ได้ศึกษาวิจัย พลวัตภาคประชาชนกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดพะเยา พบว่า การพัฒนาการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดพะเยาสู่การจัดการตนเองชุมชนท้องถิ่นตามหลักสารณียธรรม 6 แต่ละด้าน พบว่า (1) เมตตาทายกรรม เป็นแนวทางแก้ปัญหาการขาดความร่วมมือที่มีสาเหตุมาจากการแสดงออกทางการเมืองการกระทำที่ไม่ดีต่อสมาชิกของกลุ่มการเมือง ไม่เคารพให้เกียรติผู้อื่น ดังนั้นการพัฒนาทางการเมืองการแสดงออกต่อกันด้วยเมตตา ซึ่งเป็นไป ตามแนวทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง (2) เมตตาวิจิตรกรรม เป็นแนวทางการใช้ในการ แก้ไขปัญหาการขาดความร่วมมือที่มีสาเหตุมาจากการใช้วาจาต่อกัน ลับหลังเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม การ พุดกระทบเปรียบเปรย ดังนั้นการสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่เมตตาในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนว ทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านสถานบันครอบครัว สถานบันการศึกษา และสื่อสารมวลชน (3) เมตตา มโนกรรม เป็นแนวทางใช้ในการแก้ไขปัญหาการขาดความร่วมมือที่มี สาเหตุมาจากการแสดงออกทางการเมือง เชื่อง่าย หูเบา เมื่อมีคนอื่นมาพูดหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน จิตใจไม่มั่นคง จิตใจหวั่นไหว ดังนั้นการปรับใจเข้าหากันโดยมองทุกอย่างด้วยเมตตา ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการก้าวข้ามความขัดแย้งทางการเมือง (4) สาธารณโภคี เป็นแนวทางใช้ในการแก้ไขปัญหาการขาดความร่วมมือ ที่มีสาเหตุมาจากการแสดงออกทางการเมืองการกระทำที่ไม่ดี มีจิตใจคับแคบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ดังนั้นการจัดสรรด้วยความเป็นธรรม มองผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น (5) ศีลสามัญญตา เป็นแนวทางใช้ในการแก้ปัญหาด้านความประพฤติการรักษาระเบียบวินัย มีความสุจริตทางกาย วาจา มีความประพฤติดีงามต่อกัน ถูกต้องตามระเบียบวินัยของบ้านเมือง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคม ดังนั้น การสร้างกติกาอย่างมีส่วนร่วมและเป็นแนวปฏิบัติที่กลุ่มการเมือง ต้องร่วมมือซึ่งเป็นไปตามแนวทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง และ (6) ทิฏฐิสามัญญตา เป็นแนวทางใช้ในการแก้ปัญหาการขาดความร่วมมือที่มีสาเหตุมาจากการแสดงออกทางการเมืองการกระทำที่ไม่ดีที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน และการไม่เคารพกันและกันการมองกันในแง่ร้าย ดังนั้นการปรับความเห็นของกลุ่มการเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดตั้งองค์กรที่มีคุณธรรมจริยธรรมและกำหนดมาตรฐาน และสอดคล้องกับ พระศรีธรรมาภรณ์ (ชนะบุญ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสารณียธรรม 6 ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า หลักสารานุกรม 6 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เป็นธรรมที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ถือว่าเป็นธรรมที่เป็นพลังในการสร้างความสามัคคี

6. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้สำคัญในการเกิดการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการ ตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังกล่าวประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญที่ต้องมุ่งเน้นการ ส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมือง ประกอบไปด้วย

1. แนวทางการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมือง

1) สถาบันครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ดีการรู้จักบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมือง สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การแสดงออกในระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสม และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

2) กลุ่มเพื่อน ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีงาม เช่น กิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งกิจกรรมทางศาสนา การสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อน กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองเพราะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันสามารถ เปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นตรงกัน เพื่อนทุกคนควรมีสติเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและมี ความเท่าเทียมกัน

3) กลุ่มอาชีพ โดยร่วมกันให้ความช่วยเหลือกันและกันในทางการเมืองกลุ่มอาชีพ วิเคราะห์สถานการณ์การเมืองและร่วมพูดคุยเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากรัฐสวัสดิการต่างๆ ใน อาชีพของตนในสถานที่ทำงานโดยเพื่อนๆ ร่วมงานมีการพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองในชุมชน และสถานที่ต่างๆ ได้อย่างเสรีแบบเชิงสร้างสรรค์

4) สถาบันการศึกษา ปลุกฝังทัศนคติทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผ่านกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้เรียนรู้หลัก ประชาธิปไตย เข้าใจสิทธิทางการเมืองการปกครอง ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย

5) สถาบันสื่อมวลชน โดยการเสนอเนื้อหาของระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมี ความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนถูกต้องผ่านช่องทางออนไลน์ เข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ทุกที่ ทุกเวลา และ รวดเร็ว ความเป็นกลางในการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ไม่ควรเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

6) สถาบันทางการเมือง ควรนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนถูกต้องผ่านหลากหลายช่องทางเพื่อให้เยาวชนเข้าถึงสื่อได้ทุกที่ทุกเวลา และรวดเร็ว การใช้วารณาญาณในการเชื่อมข้อมูลข่าวสารควรรักษาข้อมูลจากสื่อหลายๆ แหล่ง ควรระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำวาจาไม่ไปพลาดพิงทำให้ผู้อื่นเสียหาย

2. แนวทางการส่งเสริมด้านหลักสารานุกรม 6

1) เมตตาทายกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา) การปลุกฝังให้ประชาชนรู้จัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกันปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตาไม่แบ่งแยกชนชั้นบุคคลเพื่อความเท่าเทียมกัน เคารพในสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น แสดงอาการวากาภิรยาสุภาพ และแสดงความสามัคคีในกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวกัน

2) เมตตาวจีกรรม (การพูดกันด้วยความเมตตา) การชี้แนะเพื่อนในสิ่งที่ดี พูดจาสุภาพ พูดด้วยเหตุผล เคารพผู้อื่นและให้เกียรติผู้อื่น รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนองไม่ยุ่งกับเรื่องของผู้อื่น จัดกิจกรรมปลูกฝังทัศนคติที่หลากหลาย

3) เมตตามโนกรรม (การคิดต่อกันด้วยความเมตตา) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบันการศึกษาผ่านกิจกรรมต่างๆ มีจิตเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลกันผู้อื่น แสดงความคิดเห็นด้วยความ เป็นกลางและด้วยเหตุผล ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรและการให้เกียรติผู้อาวุโส

4) สีสสามัญญา (ความประพฤติดีเหมือนกัน) การปลูกฝังให้ประชาชนปฏิบัติตนตามระเบียบ สร้างความรักความสามัคคีในสังคม

5) สาธารณโภคี (การได้มาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้) การปลูกฝังจิตสำนึกเริ่มจากการรู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับผู้อื่น ส่งเสริมให้ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าของสิ่งของและการใช้สิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพ และการแสดงความเห็นใจและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อได้รับความเดือดร้อนโดยไม่หวังผลตอบแทน

6) ทิฏฐิสามัญญา (การปรับความเห็นให้เข้ากันได้) การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน บริหารงานโดยมีความยุติธรรม ยึดหลักร่วมคิดร่วมทำ รับฟังความคิดเห็นและเป็นกลาง

3. การปลูกฝังทัศนคติทางการเมือง

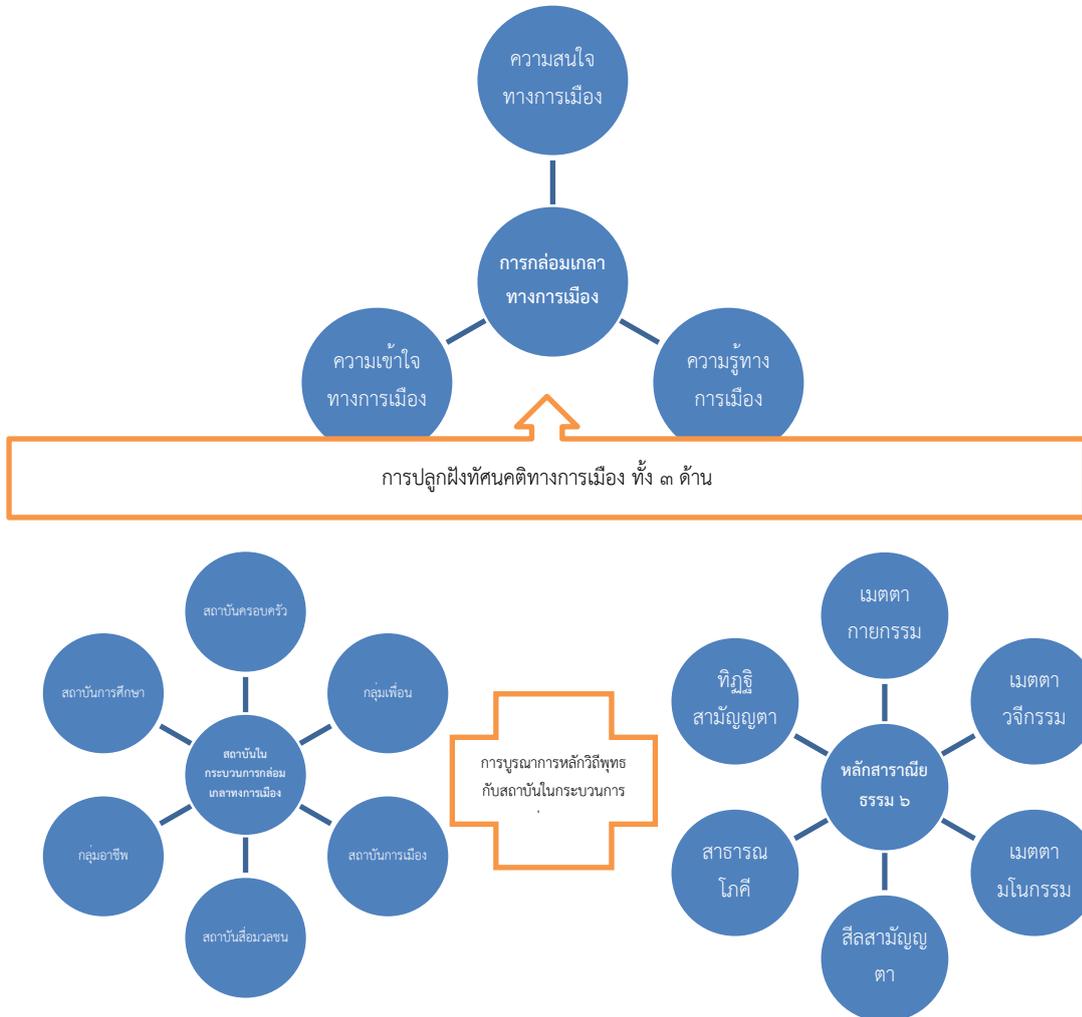
1) ด้านความรู้ทางการเมือง ซึ่งทางสถาบันต่างๆ ได้ถ่ายทอดให้ประชาชนได้รับการศึกษาเพื่อให้ความรู้ในหน้าที่ของความเป็นพลเมือง และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนมีความรู้ทางการเมือง การให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ไม่รังแกทำร้ายผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง และการบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาที่ดี สุภาพอ่อนหวาน แสดงความเคารพนับถือกัน พุดมีเหตุผล ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง แสดงความคิดเห็นด้วยความเป็นกลางและด้วยเหตุผล ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรและการให้เกียรติผู้อาวุโส

2) ด้านความเข้าใจทางการเมือง เมื่อประชาชนได้รับการกล่อมเกลາทางการเมืองจาก สถาบันทั้งหลายทุกกระบวนการแล้ว ประชาชนจะรู้จักแยกแยะว่าอะไรคือความชอบธรรมทางการเมือง และอะไรคือความไม่ชอบธรรมทางการเมือง รวมทั้งที่มีความเข้าใจในประเด็นทางการเมือง ที่เกิดขึ้นในสังคมการเมือง ความเข้าใจนี้จะทำให้ประชาชนตั้งอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องโดยนำหลักวิถี พุทธมาบูรณาการกับความเข้าใจทางการเมืองซึ่งจะทำให้เกิดฉกทัศนทางการเมืองที่ชัดเจนขึ้น

3) ความสนใจทางการเมือง เมื่อการกล่อมเกลาทางการเมืองได้ถ่ายทอดไปสู่ประชาชน โดยผ่านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ในหน้าที่ของความเป็นพลเมือง ได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง รวมทั้งข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีความสนใจเกี่ยวกับการเมือง หลักวิถีพุทธที่นำมาบูรณาการกับการพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังทัศนคติการเมือง คือ หลักสารณียธรรม 6 ด้านสีลสามัญญา (ความประพฤติดีเหมือนกัน) สร้างทัศนคติเกี่ยวกับการสนใจการเมืองแก่ประชาชน ด้านสาธารณโภคี (การได้มาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้) ปลูกฝังให้ประชาชนรู้จักคุณค่าของสิ่งของและ

การใช้สิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ดังแผนภาพด้านล่างนี้

แผนภาพที่ 5.1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากวิจัย¹

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการกล่อมเกล่า ควรให้การปลูกฝังทัศนคติ

¹ สังเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

ทางการเมืองให้กับประชาชนเพื่อให้ได้รับรู้และเข้าใจการเมืองที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2. สถาบันสื่อควรจัดให้มีการอบรมกลุ่มอาสาสมัครทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อทางสังคม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ความรู้ทางการเมืองและประเด็นสำคัญทางการเมือง

3. สถาบันทางการเมืองภายในจังหวัด ควรจัดให้มีการสัมมนาระหว่างนักการเมือง ประชาชนเป็นประจำ โดยให้ประชาชนได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองให้ดีขึ้น เป็นการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

4. สื่อมวลชนควรส่งเสริมองค์ความรู้ และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชนให้มากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำแผนการเสริมสร้างกระบวนการตื่นรู้ทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม

2. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

3. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดโครงการให้การเรียนรู้ทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

4. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรสร้างการบูรณาการวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทราให้เป็นรูปธรรม

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักวิถีพุทธที่เหมาะสมในการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ควรศึกษาวิจัยรากฐานทางการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน เพื่อส่งผลต่อการปฏิรูปการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดฉะเชิงเทรา

3. ควรศึกษาวิจัยการบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อพัฒนาการการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*.

กรุงเทพมหานคร: ซีเคซีเอสดี.

คณาจารย์สำนักพิมพ์เลี้ยงเชียง. (2546). *หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นวัตกรรมขั้นตรี*. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.

จุมพล หนีพวนิช. (2533). *กระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองกับทัศนคติทางการเมืองของคนไทย*. ใน เอกสารการ

สอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองไทย หน่วยที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

ชนิดา จิตตรุทธะ. (2556). *วัฒนธรรมประมิตกับการทำให้เป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชุตติ ระบอบ และคณะ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมา. (2542). *ปรัชญา 201 พุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

ปัญญา ใช้บางยาง. (2546). *ธรรมาธิบาย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรม.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดีพันธ์. (2526). *ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร:
เจ้าพระยาการพิมพ์.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2543). *พจนานุกรมเพื่อศึกษาพุทธศาสน์ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร:
ธรรมสภา.

พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมมจิตโต. (2553). *วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 27)*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Nakata, T. (2000). *Thai democracy*. Bangkok: Sahy Block and Karnpim Ltd.

Nakata, T. (2003). *Thai culture lifestyle in the politics of the new generation*. Bangkok: Sahy Block
and Karnpim.

Pye, L. (1962). *Politics, personality, and nation building: Burma's search for identity*. New Haven:
Yale University Press.

Pye, L. W., & Verba, S. (1965). *Political culture and political development*. Princeton: Princeton
University Press.

Rush, M., & Althoff, P. (1971). *Political socialization*. London: Macmillan.

Zaller, J. R. (2003). *The nature and origins of mass opinion*. New York: Cambridge University
Press.